

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії,
ректор закладу вищої освіти Буко-
винського державного медичного
університету

_____ Ігор ГЕРУШ
28 березня 2025 року

**ПРОГРАМА
СПІВБЕСІДИ З ГЕОГРАФІЇ**

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	3
2. Зміст програми.....	5
3. Перелік питань для співбесіди з географії.....	10
4. Критерії оцінювання відповідей	12
5. Перелік рекомендованої літератури	13

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування у вигляді співбесіди з географії розроблено відповідно до чинних навчальних програм з географії для учнів 10-11 класів загальноосвітніх шкіл (рівень стандарту), з урахуванням Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з географії, здобутих на основі повної загальної середньої освіти.

Програма передбачає розподіл тем за розділами (див. нижче*):

1. Вступ. Загальна географія.
2. Географія материків та океанів.
3. Географічний простір Землі.
4. Суспільна географія України.

Співбесіда дає змогу оцінити ступінь підготовленості випускників загальноосвітніх навчальних закладів до подальшого навчання в Буковинському державному медичному університеті.

Завдання співбесіди спрямовані на виявлення рівня сформованості знань та умінь з шкільного предмета «Географія»

Матеріал співбесіди включає і розділи програмних курсів з географії відповідно стандартного та академічного рівнів. Окремі теми розділу «Загальна географія», «Способи зображення Землі». Темі «Літосфера», «Гідросфера», «Атмосфера і клімат» включають питання, які за змістом є логічним продовження вивчення цих тем у географічних курсах «Географія материків і океанів», «Географічний простір». У наступних розділах «Економічна і соціальна географія України» та «Соціальна і економічна географія світу» головна увага акцентована на просторовому характері розміщення економічних і соціальних явищ та причин і наслідків їх формування і розвитку.

Мета вступного іспиту – перевірити відповідність знань, умінь і навичок абітурієнтів, які користуються особливими умовами вступних випробувань, а також випускників, які закінчили загальноосвітні заклади, програмовим вимогам, оцінити рівень навчальних досягнень з географії.

Під час співбесіди вступник повинен **знати**:

- політичну карту світу;
- світове господарство, природні ресурси, населення, закономірності їх розвитку та розміщення на Землі в цілому та окремих регіонах і країнах;
- економічні можливості регіонів і країн світу;
- місце України у світовому господарстві;
- глобальні проблеми людства.

Вступник має **вміти**:

- заповнювати контурні карти;
- давати економіко-географічну характеристику країн, історико-географічних регіонів, їх господарства, ресурсів та населення;
- аналізувати та використовувати текстові, картографічні і статистичні матеріали при аналізі господарства, наявності природних ресурсів та населення в окремих регіонах та країнах;

- складати картосхеми, заповнювати таблиці, креслити і читати схеми, діаграми;
- використовувати різні джерела знань: довідкову літературу, періодичну пресу, науково-популярні видання та ін.;
- на основі здобутих із різних джерел знань робити систематизацію, аналіз, порівняння, узагальнення показників розвитку галузей господарства, ресурсозабезпеченості окремих регіонів і країн;
- користуватися науковою термінологією;
- скласти конспект, тези, підготувати реферат, виступ, повідомлення;
- визначати «гарячі» точки планети.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. ВСТУП. ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ.

Тема1. Вступ. Географія як система наук. Об'єкт дослідження науки. Поняття «геосистема». Рівні геосистем. Джерела географічних знань.

Тема 2. Географія як наука, розвиток географічних досліджень. Методи географічних досліджень. Пізнавальна та конструктивна роль географії. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження та їх значення.

Тема 3. Географічні наслідки параметрів і рухів Землі як планети. Геоїд. Показники руху Землі навколо своєї осі. Основні види часу. Орбітальний рух Землі: основні характеристики, географічні наслідки. Причини зміни пір року. Зміна пір року у Північній та Південній півкулях.

Тема 4. Географічна оболонка Землі. Склад, межі та будова географічної оболонки. Закономірності географічної оболонки. Антропосфера.

Тема 5. Геологічне середовище людства. Властивості літосфери. Тектоніка літосферних плит. Процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки. Гірські породи та закономірності їх поширення. Вплив людини на літосферу. Глобальна ресурсна проблема людства.

Тема 6. Атмосфера та системи Землі. Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади. Погода. Клімат. Кліматотвірні чинники. Кліматичні умови як чинник розселення і розташування виробництва та інфраструктурних об'єктів. Агрокліматичні ресурси та їх вплив на спеціалізацію сільського господарства. Стихійні атмосферні явища, їх прогнозування та засоби протидії.

Тема7. Гідросфера та системи Землі. Світовий океан та його складові. Роль океанів у формуванні гірських порід і рельєфу узбережжя. Ресурсний потенціал Світового океану та вплив людства на стан океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу, чинники їх нерівномірного розподілу на материках та по території України.

Тема 6. Біосфера та системи Землі. Біосфера та її складові. Закономірності поширення живих організмів на суходолі і в океанах. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів. Ґрунт – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Природні зони.

Тема 7. Топографія та картографія. Топографічна карта: проекція, розграфлення. Основні умовні позначення топографічних карт для зображення об'єктів місцевості та рельєфу. Використання азимутів. Плани населених пунктів. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на загальногеографічних та тематичних картах.

РОЗДІЛ 2. ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ.

Тема 8. Загальна характеристика Європи. Особливості економіко-географічного положення Європи. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Природні умови і ресурси регіону. Характеристика населення Європи. Українська діаспора у країнах Європи. Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки. Вторинний сектор економіки. Третинний сектор економіки.

Тема 9. Характеристика країн Європи.

Німеччина. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці (МГПП). Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни.

Франція. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни.

Велика Британія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Міжнародні зв'язки України з Великою Британією.

Італія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Міжнародні зв'язки України з Італією.

Польща. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Міжнародні зв'язки України з Польщею.

Тема 10. Загальна характеристика Азії. Особливості економіко-географічного положення Азії. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Особливості економіки країн Азії. Зв'язки України з країнами Азії.

Тема 11. Характеристика країн Азії.

Японія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни.

Китай. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфери. Зовнішні економічні зв'язки.

Індія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості структури економіки країни, що розвивається.

Тема 12. Загальна характеристика Америки. Особливості географічного положення Америки. Природні умови і ресурси регіону. Населення Америки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Америки. Первинний сектор економіки. Вторинний сектор економіки. Третинний сектор економіки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці.

США. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України зі США.

Канада. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Особливості сучасного розвитку країни. Міжнародні зв'язки України з Канадою.

Бразилія. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Особливості структури економіки країни, що розвивається.

Тема 13. Загальна характеристика країн Африки. Особливості географічного положення Африки. Природні умови і ресурси регіону. Особливості економіки країн Африки. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки.

Єгипет. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Особливості сучасного розвитку країни. Міжнародні зв'язки України з Єгиптом.

ПАР. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Зовнішні економічні зв'язки.

Тема 14. Загальна характеристика Австралії. Своєрідність географічного положення Австралії. Історія відкриття і дослідження. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси та типи клімату Австралії; Води суходолу; Своєрідність і унікальність органічного світу материка. Природні зони; Зміна природи материка людиною. Найвідоміші об'єкти Австралії, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.

Тема 15. Характеристика Антарктиди. Своєрідність географічного положення материка. Антарктида й Антарктика. Відкриття Антарктиди та сучасні наукові дослідження материка. Міжнародне. співробітництво у дослідженні природних умов і природних ресурсів. Українська дослідна станція «Академік Вернадський». Тектонічна будова, та рельєф Антарктиди. Кліматичні умови. Рослинний і тваринний світ. Природні ресурси та їх охорона.

Тема 16. Характеристика Океанів: Тихий океан, Атлантичний океан, Індійський океан, Північний Льодовитий океан. Особливості фізико-географічного положення океанів. Історичні відомості про освоєння та дослідження різних частин Світового океану. Походження океанічних западин унаслідок руху літосферних плит. Геологічна будова та рельєф дна океанів. Характерні риси клімату. Властивості водних мас та океанічні течії. Своєрідність органічного світу океанів. Природні ресурси океанів та їх використання. Проблема забруднення океанічних вод.

РОЗДІЛ 3. ГЕОГРАФІЧНИЙ ПРОСТІР ЗЕМЛІ.

Тема 17. Географічний простір. Світосистема як результат і процес формування глобальної єдності в системі «суспільство – природа». Географічний простір, його системоутворювальна роль та характеристики.

Тема 18. Демографічні процеси у світосистемі. Динаміка чисельності населення світу. Природні, соціальні, економічні й екологічні чинники та просторові особливості природного руху населення у світі. Міграції, їх показники, чинники та вплив на відтворення населення і його перерозподіл у світі. Демографічні чинники розвитку економіки та спеціалізації країн.

Тема 19. Глобальна економіка. Світовий ринок технологій, патентів і ліцензій, інформаційно-технологічних послуг. Роль транснаціональних корпорацій та вільних економічних зон у функціонуванні глобальної економіки. Туризм.

Тема 20. Україна в геополітичному вимірі. Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Основні вектори сучасної української геополітики.

Тема 21. Україна в системі глобальних економічних відносин. Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку.

РОЗДІЛ 4. СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ.

Тема 22. Географічне положення, формування, території України. Формування території, розміри, кордони, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення (фізико-, економіко-, політико-географічне) України. Розташування території України стосовно годинних поясів.

Тема 23. Населення України. Кількість населення України. Відтворення населення: показники та природні, соціальні, економічні чинники народжуваності й смертності, їх просторові відмінності. Особливості вікового і статевого складу населення України. Міграційні процеси в Україні. Українці на світовому і регіональному ринку праці. Демографічна політика в Україні.

Тема 24. Національна економіка та світове господарство України. Національна економіка. Поняття «економічний розвиток» та його показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), структура ВВП, індекс людського розвитку (ІЛР). Секторальна модель економіки країни. Форми суспільної організації виробництва. Чинники розміщення виробництва. Форми просторової організації національної економіки. Світове господарство (світова економіка), світовий ринок. Поняття «спеціалізація території», «міжнародний поділ праці». Типи економічних систем. Типізація країн світу за рівнем економічного розвитку, місце України в ній.

Тема 25. Економіка України в міжнародному поділі праці. Сучасні риси національної економіки України. Міжнародні транспортні коридори на території України. Ресурсний потенціал і перспективи розвитку рекреаційного комплексу в Україні.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ З ГЕОГРАФІЇ

1. Географія як система наук. Об'єкт дослідження географічної науки. Поняття «геосистема». Рівні геосистем.

2. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Пізнавальна та конструктивна роль географії.

3. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Вітчизняні вчені-географи.

4. Предмет вивчення економічної і соціальної географії світу, її розвиток.

5. Етапи формування політичної карти світу.

6. Види територій, країн, держав.

7. Історико-географічні регіони світу.

8. Забезпеченість людства природними ресурсами.

9. Мінеральні ресурси.

10. Земельні ресурси.

11. Водні ресурси суходолу.

12. Біологічні ресурси Землі.

13. Ресурси Світового океану.

14. Рекреаційні, кліматичні, космічні ресурси.

15. Забруднення навколишнього середовища та шляхи розв'язання екологічних проблем людства.

16. Природокористування.

17. Основні риси розміщення природних ресурсів на Землі.

18. Світове господарство, етапи його формування.

19. Основні системи світового господарства.

20. Паливно-енергетичний комплекс.

21. Склад і основні риси промисловості світу.

22. Виробництво конструкційних матеріалів.

23. Склад і основні риси розміщення сільського господарства.

24. Характеристика рослинництва світу.

25. Характеристика тваринництва світу.

26. Структура світової транспортної системи, її географія.

27. Міжнародний туризм і торгівля.

28. Глобальні проблеми сучасності.

29. Екологічні проблеми, шляхи їх розв'язання.

30. Міжнародні соціальні проблеми.

31. Економіко-географічна характеристика країн Західної Європи.

32. Економіко-географічна характеристика країн Центральної Європи.

33. Сучасні міграційні процеси в Європі.

34. Європейський Союз, його основні функції.

35. Природно-ресурсний потенціал країн Центральної Європи.

36. Особливості сучасного економічного розвитку країн Центральної Європи.

37. Спільні риси формування господарства країн Східної Європи

Північної і Центральної Азії.

38. Економіко-географічна характеристика країн Східної Європи, Північної і Центральної Азії.

39. Економіко-географічна характеристика країн Південно-Західної Азії.

40. Економіко-географічна характеристика країн Південної та Південно-Східної Азії.

41. Економіко-географічна характеристика країн Східної Азії.

42. Економіко-географічна характеристика країн Англо-Америци.

43. Економіко-географічна характеристика країн Латинської Америци.

44. Економіко-географічна характеристика країн Африци.

45. Економіко-географічна характеристика країн Австралії та країн Океанії.

46. Загальна характеристика про формування території, розміри, кордони, адміністративно-територіальний поділ України.

47. Кількість населення України. Відтворення населення: показники та природні, соціальні, економічні чинники народжуваності й смертності, їх просторові відмінності.

48. Національна економіка. Поняття «економічний розвиток» та його показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), структура ВВП, індекс людського розвитку (ІЛР).

49. Типізація країн світу за рівнем економічного розвитку, місце України в ній.

50. Сучасні риси національної економіки України.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Кожне з 5 питань співбесіди з географії оцінюється у 5 балів максимум залежно від правильності відповіді, повноти розкриття питання, логічності побудови відповіді та обґрунтування. Загальна кількість балів = 25. При переведенні у «100-200» бальну шкалу враховується якість відповіді. Позитивною вважається оцінка 5 (100) та вище балів.

Схема переводу отриманих балів у 100-200 бальну шкалу

Кількість балів	Шкала 100-200
0,5	91
1	92
2	93
3	94
3,5	95
4,0	96-97
4,5	98-99
5,0	100-104
6,0	105-109
7,0	110-114
8,0	115-119
9,0	120-124
10,0	125-129
11,0	130-134
12,0	135-139
13,0	140-144
14,0	145-149
15,0	150-154
16,0	155-159
17,0	160-164
18,0	165-169
19,0	170-174
20,0	175-179
21,0	180-184
22,0	185-189
23,0	190-193
24,0	194-197
25,0	198-200

4. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова:

1. Атлас для 10-11 класів. Економічна і соціальна географія світу. /Укл. Барладін О.В. 2005 р. ЗАТ «Інститут передових технологій», 2005р., ТОВ «Антекс-К», 2005 р., - 48с.
2. Географія рівень стандарту/: підручник для 11 класу закл. заг. серед. Освіти. /Віталій Безуглий, Галина Лисичарова. Київ: Генеза, 2019 р. 176с.
3. Географія : Комплексна підготовка до ЗНО. / В.В. Безуглий, І.І. Косташук. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2017 р. 400с.
4. Економічна та соціальна географія світу: навч. посібник / М.Д. Заячук, О.С. Чубрей. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009.- 200с.
5. Географія: Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання. / А. Кузишин, О. Заячук. Тернопіль: Підручники і посібники, 2020 р. 448с.
6. Підручники. Сайт Міністерства освіти і науки України - <https://mon.gov.ua/ua/tag/pidruchniki>

Допоміжна:

1. Атлас 10-11. Економічна і соціальна географія світу./ За ред. Молочко В.В. /Державна служба геодезії, картографії та кадастру. Державне науково-виробниче підприємство К.: «Картографія» 2008. – С. 52.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економіка та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 688 с.
3. Бершадська Т. Економічна та соціальна географія світу. 10 клас. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 264с.
4. Гільберг Т.Г. Практикум з курсу «Економічна та соціальна географія світу». 10 клас. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2003.– 28 с.
5. Дахно І.І. Країни світу: Енциклопедичний дов. – К.: Мапа, 2004. – 606 с.
6. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник. – Львів: Видавничий дім «Панорама», 2003.– 580с.
7. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. – К.: Альтепрес, 2005. – 436 с.
8. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Галич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 661с.
9. Масляк П.О., Дахно І.І. Економічна і соціальна географія світу. – К.: Вежа, 2004. – 279 с.
10. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. – К.: Знання, 2007.– 292с.– (Вища освіта ХХІ століття).
11. Міжнародні організації: Навчальний посібник / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. – К.: ЦУЛ, 2003. – 288с.
12. Сухий П.О., Жупанський Я.І. Географія основних галузей рослинництва світу: Навчальний посібник. У 2 ч. Чернівці: Рута, 2007. Частина 1. – 84 с.
13. Сухий П.О., Жупанський Я.І. Географія основних галузей рослинництва світу: Навчальний посібник. У 2 ч. Чернівці: Рута, 2007. Частина 2. – 68 с.
14. Сухий П.О., Жупанський Я.І. Тваринництво: структура та значення в агровиробництві світу: Навчальний посібник. Частина 1. - Чернівці: Рута, 2007. – 67 с.

15. Сюткін С.І., Леонтева Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2004. – 246 с.
16. Тренувальні тести для підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання з географії. Електронний навчально-методичний комплект. – Інститут педагогічних інформаційних технологій, 2008.

Розглянуто та затверджено на засіданні приймальної комісії – 28 березня 2025 року (протокол № 3).

Голова приймальної комісії

Ігор ГЕРУШ

Відповідальний секретар

Сергій САЖИН

Голова комісії для проведення
співбесіди з географії

Андрій МАСІКЕВИЧ